

**Bryssel den 3 juli 2026
(OR. en)**

11127/26

**ECOFIN 917
UEM 321
SOC 446
EMPL 248
COMPET 861
ENV 837
EDUC 303
ENER 459
JAI 897
GENDER 134
JEUN 177
SAN 535
ECB
*EIB***

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende:	RÅDETS REKOMMENDATION om Litauens ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

För delegationerna bifogas det ovannämnda utkastet till rådets rekommendation, som har granskats och godkänts av olika rådskommittéer och färdigställts av ekonomiska och finansiella kommittén och som grundas på kommissionens förslag COM(2026) 215 final.

RÅDETS REKOMMENDATION

om Litauens ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97¹, särskilt artikel 3.3,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

av följande skäl:

- (1) I förordning (EU) 2024/1263 anges målen för ramverket för ekonomisk styrning, som syftar till att främja sunda och hållbara offentliga finanser, hållbar och inkluderande tillväxt och resiliens genom reformer och investeringar och förhindra alltför stora offentliga underskott. I förordningen föreskrivs att rådet och kommissionen ska genomföra multilateral övervakning inom ramen för den europeiska planeringsterminen i enlighet med de mål och krav som anges i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*). Den europeiska planeringsterminen omfattar särskilt utformning av landsspecifika rekommendationer och övervakning av genomförandet av dessa.
- (2) Den 25 november 2025 antog kommissionen ett yttrande om utkastet till budgetplan för 2026 för Litauen. Samma datum antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen 2026, enligt vilken Litauen inte identifierades som en av de medlemsstater som skulle behöva en fördjupad granskning. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet, en rekommendation till rådets rekommendation om Europeiska unionens humankapital och ett förslag till 2026 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningen och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet² den 21 april 2026 och den gemensamma sysselsättningsrapporten och rekommendationen om humankapital den 9 mars 2026.
- (3) Den 29 januari 2025 offentliggjorde kommissionen konkurrenskraftskompassen, som är en strategisk ram som syftar till att stärka unionens globala konkurrenskraft under de kommande fem åren. I konkurrenskraftskompassen konstateras det att innovation, konkurrenskraft och utfasning av fossila bränslen samt säkerhet är förutsättningar för hållbar ekonomisk tillväxt. Sedan konkurrenskraftskompassen offentliggjordes har den legat till grund för arbetet inom ramen för den europeiska planeringsterminen, vilket säkerställer att medlemsstaternas ekonomiska politik är förenlig med EU:s strategiska mål och skapar en enhetlig strategi för ekonomisk styrning som främjar hållbar tillväxt, innovation och resiliens i hela unionen.

² EUT C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>).

- (4) Under 2026 fortsätter den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken att utvecklas parallellt med det sista steget i genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens³. Planerna för återhämtning och resiliens har, i kombination med sammanhållningspolitiska medel, varit avgörande för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna var nödvändiga för att på ett effektivt sätt hantera alla eller en betydande del av de utmaningar som identifierats i de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats under de senaste omgångarna och eftersom de program som finansieras genom den europeiska sammanhållningspolitiken behövde ta hänsyn till de landsspecifika rekommendationerna. Faciliteten för återhämtning och resiliens närmar sig sitt slut, men det är fortfarande viktigt att upprätthålla och bygga vidare på de reformer och investeringar som stöds och genomförs inom ramen för den, särskilt de som bidrar till att hantera de utmaningar som fastställts i de landsspecifika rekommendationerna.
- (5) Den 3 juni 2026 offentliggjorde kommissionen 2026 års landsrapport för Litauen. Rapporten innehöll en bedömning av Litauens framsteg med de landsspecifika rekommendationerna för 2025 och en utvärdering av Litauens genomförande av planen för återhämtning och resiliens. På grundval av den analysen fastställdes i landsrapporten de mest akuta utmaningarna som Litauen står inför. I landsrapporten bedömdes också Litauens framsteg med att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnå unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och minskad fattigdom och social utestängning samt framstegen med att uppnå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Den 8 juli 2025 antog rådet, efter kommissionens bedömning och rekommendation, en rekommendation om godkännande av Litauens nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan⁴. Planen omfattar perioden 2025–2029 och visar en finanspolitisk anpassning över fyra år. Rådet rekommenderade följande maximala ökningstakter för nettoutgifter: 6,1 % år 2025, 5,2 % år 2026, 4,8 % år 2027, 4,5 % år 2028 och 4,3 % år 2029, vilket motsvarar de maximala kumulativa ökningstakter som med 2024 som basår beräknas till 6,1 % för 2025, 11,6 % för 2026, 17,0 % för 2027, 22,3 % för 2028 och 27,5 % för 2029.
- (7) Rysslands anfallskrig mot Ukraina och dess konsekvenser är en existentiell utmaning för EU. Kommissionen har uppmanat medlemsstaterna att på ett samordnat sätt begära en aktivering av stabilitets- och tillväxtpaktens nationella undantagsklausul i syfte att stödja EU:s insatser för att uppnå en snabb och betydande ökning av försvarsutgifterna⁵, och detta förslag välkomnades av Europeiska rådet den 6 mars 2025. På Litauens begäran antog rådet den 8 juli 2025, på rekommendation av kommissionen, en rekommendation som gör det möjligt för Litauen att avvika från de rekommenderade maximala ökningstakterna för nettoutgifter⁶. Medan den nationella undantagsklausulen är aktiverad (2025–2028) kan Litauen göra omprioriteringar i de offentliga utgifterna eller öka de offentliga inkomsterna så att varaktigt högre försvarsutgifter inte äventyrar den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt.

⁴ Rådets rekommendation av den 8 juli 2025 om godkännande av Litauens nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan (EUT C, C/2025/3959, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3959/oj>).

⁵ Meddelande från kommissionen *Skapa utrymme för ökade försvarsutgifter inom stabilitets- och tillväxtpakten*, Bryssel, 19 mars 2025, C(2025) 2000 final.

⁶ Rådets rekommendation av den 8 juli 2025 om tillåtelse för Litauen att avvika från de maximala ökningstakter för nettoutgifter som rådet fastställt i enlighet med förordning (EU) 2024/1263 (Aktivering av den nationella undantagsklausulen) (EUT C, C/2025/3969, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3969/oj>).

- (8) Den 30 april 2026 lämnade Litauen in sin årliga lägesrapport för 2026⁷ om efterlevnaden av de rekommenderade maximala ökningstakterna för nettoutgifter och genomförandet av reformer och investeringar för att hantera de största utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen.
- (9) Den reala BNP-tillväxten 2025 uppgick till 2,9 % och HIKP-inflationen låg på 3,4 %. Enligt kommissionens vårprognos 2026 beräknas BNP i fasta priser öka med 3,0 % 2026 och 2,1 % 2027, och HIKP-inflationen ligga på 4,4 % 2026 och 2,7 % 2027.
- (10) Enligt uppgifter från Eurostat⁸ ökade Litauens offentliga underskott från 1,3 % av BNP år 2024 till 1,8 % av BNP år 2025, främst till följd av högre sociala transfereringar och höjda löner inom den offentliga sektorn. På grundval av de politiska åtgärder som var kända vid stoppdatumet för prognosen förutses i kommissionens vårprognos 2026 ett underskott på 2,2 % av BNP 2026 och 2,7 % av BNP 2027. Ökningen av underskottet 2026 och 2027 beror på utgiftssidan, särskilt på högre utgifter för nationella investeringar (2026), försvar (2027) samt sociala transfereringar och räntebetalningar (båda åren).

⁷ De årliga lägesrapporterna för 2026 finns på https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_sv.

⁸ Eurostats euroindikatorer, 22.4.2026.

- (11) Enligt kommissionens beräkningar var den finanspolitiska inriktningen⁹, som omfattar både nationellt finansierade och EU-finansierade utgifter, expansiv med 1,4 % av BNP 2025. Den beräknas vara expansiv med 1,0 % av BNP 2026 och kontraktiv med 0,4 % av BNP 2027.
- (12) Enligt uppgifter från Eurostat¹⁰ ökade Litauens offentliga skuld från 38,0 % av BNP i slutet av 2024 till 39,5 % av BNP i slutet av 2025. Ökningen av skuldkvoten 2025 beror främst på stock-/flödesjusteringen. På grundval av de politiska åtgärder som var kända vid stoppdatumet för prognosen förutses i kommissionens vårprognos 2026 att skuldkvoten i förhållande till BNP kommer att öka till 44,6 % i slutet av 2026 och ytterligare till 48,4 % i slutet av 2027. Ökningen av Litauens offentliga skuld drivs av betydande stock-/flödesjusteringar som främst är relaterade till överskott i de sociala trygghetsfonderna, vilket leder till tillgångsackumulering snarare än skuldåterbetalningar och förfinansiering av försvarsutgifter samt ett ökande underskott.
- (13) Enligt uppgifter från Eurostat¹¹ uppgick de totala offentliga försvarsutgifterna i Litauen till 2,7 % av BNP 2025, vilket motsvarar en ökning med 1,2 procentenheter av BNP jämfört med referensåret 2021. Enligt kommissionens vårprognos 2026 beräknas de uppgå till 2,9 % av BNP 2026, vilket motsvarar en ökning med 1,5 procentenheter av BNP jämfört med 2021¹².

⁹ Den finanspolitiska inriktningen definieras som ett mått på den årliga förändringen i det underliggande saldot för de offentliga finanserna. Syftet är att bedöma den ekonomiska impuls som härrör från finanspolitiska åtgärder, både sådana som finansieras nationellt och sådana som finansieras genom EU:s budget. Den finanspolitiska inriktningen mäts som skillnaden mellan i) den potentiella tillväxten på medellång sikt och ii) förändringen i primära utgifter efter avdrag för diskretionära åtgärder på inkomstsidan och inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsfonder.

¹⁰ Eurostats euroindikatorer, 22.4.2026.

¹¹ Eurostat, ändamålsklassificering av den offentliga förvaltningens utgifter (Cofog).

¹² Natos definition av försvarsutgifter skiljer sig från Cofogs definition. Det kan också förekomma skillnader på grund av tidpunkten för bokföringen av utgifterna, framför allt för militär utrustning, eftersom Natos rapportering inte följer nationalräkenskapsreglerna när det gäller bokföringstidpunkt.

- (14) Unionen riskerar fortfarande att drabbas av avbrott i energiförsörjningen och hög prisvolatilitet, som förvärras av geopolitiska spänningar som påverkar de globala olje- och gasmarknaderna. Erfarenheterna från energikrisen 2022–2023 har visat att breda och icke riktade åtgärder medför stora finanspolitiska kostnader och är socialt och ekonomiskt ineffektiva. Sedan kriget i Mellanöstern bröt ut i februari 2026 har Litauen vidtagit ett antal finanspolitiska åtgärder för att mildra de höga energiprisernas effekter för hushåll och företag¹³. Dessa åtgärder omfattar en allmän sänkning av punktskatten på diesel samt en riktad sänkning av punktskatten på jordbruksdiesel, båda gällande från den 16 april till den 15 juni 2026. Enligt kommissionens vårprognos 2026 beräknas de finanspolitiska kostnaderna för dessa åtgärder uppgå till mindre än 0,1 % av BNP 2026. Enligt kommissionens beräkningar skulle de finanspolitiska kostnaderna för dessa åtgärder, om de fortsätter att gälla fram till slutet av 2026, uppgå till 0,1 % av BNP 2026.
- (15) På grundval av kommissionens beräkningar ökade nettoutgifterna i Litauen med 10,5 % 2025. Nettoutgiftsökningen 2025 ligger över den rekommenderade maximala ökningstakten, vilket motsvarar en avvikelse på 1,5 % av BNP på årsbasis. Med beaktande av den flexibilitet för högre försvarsutgifter som den nationella undantagsklausulen medger, uppgår den ackumulerade avvikelsen för nettoutgifterna till 0,3 % av BNP.

¹³ Detta återspeglar situationen vid stoppdatumet för kommissionens vårprognos 2026 (4 maj 2026).

- (16) Enligt kommissionens beräkningar väntas Litauens nettoutgifter öka med 7,2 % 2026 och kumulativt med 18,4 % under 2025 och 2026. Den beräknade nettoutgiftsökningen 2026 ligger över den rekommenderade maximala ökningstakten, vilket motsvarar en avvikelse på 0,7 % av BNP på årsbasis. Även när 2025 och 2026 beaktas tillsammans ligger den beräknade kumulativa ökningstakten för nettoutgifterna över den rekommenderade maximala kumulativa ökningstakten, och motsvarar en avvikelse på 2,2 % av BNP. Med beaktande av den flexibilitet för högre försvarsutgifter som den nationella undantagsklausulen ger, och för 2025 och 2026 sammantaget, uppgår den förväntade ackumulerade avvikelsen för nettoutgifterna till 0,7 % av BNP.
- (17) De offentliga skatteintäkterna är fortfarande låga jämfört med EU-genomsnittet, och uppgår till 33,3 % av BNP 2024, jämfört med 40,4 % i EU. I synnerhet intäkterna från återkommande fastighetsskatter och miljöskatter, som är mindre tillväxthämmande, är fortfarande låga och uppgår till 0,3 % respektive 1,8 % av BNP i Litauen, jämfört med 0,9 % och 2,1 % i EU. Den senaste reformen av återkommande fastighetsskatter har visserligen förbättrat uppdateringen av fastighetsvärdena till marknadspriserna, men intäktpotentialen begränsas fortfarande av den höga tröskeln för skattebefrielse för fasta bostäder och den begränsade progressiviteten i skattesatserna. Samtidigt möjliggör skattesystemet, trots de positiva förändringar som infördes genom 2026 års skattereform, fortfarande skattearbitrage mellan anställning, egenföretagande och vissa bolagsformer, vilket skapar snedvridningar, minskar progressiviteten och försvagar skatteuppbörden. Även om framstegen med digitaliseringen av skatteförvaltningen och den utbredda användningen av elektronisk inlämning och förifyllda deklarationer har bidragit till att minska bristen på efterlevnad av mervärdesskattelagstiftningen till 13,2 % år 2024, kvarstår utmaningarna när det gäller efterlevnad, och den dolda ekonomin ligger fortfarande över EU-genomsnittet. Trots framstegen när det gäller att fasa ut subventionerna för fossila bränslen finns flera icke-riktade stödåtgärder alltjämt kvar, däribland sänkta punktskatter på naturgas som används för uppvärmning och förmånlig skattebehandling för vissa användningsområden för fossila bränslen. I synnerhet kan subventioner till fossila bränslen som varken tar itu med energifattigdomen på ett målinriktat sätt eller åtgärdar verkliga energitrygghetsproblem, som utgör ett hinder för elektrifiering och som inte är avgörande för industrins konkurrenskraft betraktas som prioriterade att fasa ut.

- (18) Trots de senaste ökningarna ligger de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg, socialt skydd och allmänna offentliga tjänster fortfarande långt under EU-genomsnittet, vilket begränsar möjligheten till snabb och jämlik tillgång till tjänster av hög kvalitet. Enligt uppgifter från Eurostat¹⁴ uppgick utgifterna för socialt skydd 2024 till 14,7 % av BNP, jämfört med 19,6 % i EU, medan utgifterna för hälso- och sjukvård uppgick till 5,8 % av BNP, jämfört med 7,4 % i EU. Utgifterna för långvarig vård och omsorg uppgick till 1,0 %, jämfört med 1,7 % i EU. Utgifterna för allmänna offentliga tjänster¹⁵ var fortsatt strukturellt låga och uppgick till 3,6 % av BNP, vilket är bland de lägsta nivåerna i EU. Inom hälso- och sjukvården fortsätter ihållande underinvesteringar, bland annat i infrastruktur, att påverka tillgången, kvaliteten och resultaten negativt. Finansieringsmodellen för sjukvårdsinrättningarna är ineffektiv, eftersom intäkterna från sjukförsäkringsavgifterna fortfarande är strukturellt otillräckliga för att täcka efterfrågan på och kostnaderna för hälso- och sjukvårdstjänster. Detta bidrar till ett växande underskott i den nationella sjukförsäkringskassan, skulder hos sjukvårdsinrättningarna, icke tillgodosedda vårdbehov och en av de högsta andelarna av patienternas egenavgifter i EU, där läkemedel och tandvård vardera står för en tredjedel av dessa utgifter. När det gäller socialt skydd fortsätter de låga utgifterna att begränsa transfereringarnas fattigdomsminskande effekt, samtidigt som det fortfarande finns brister i tillhandahållandet av sociala tjänster, vilket också beror på svagheter i den nuvarande finansieringsmodellen. Även om Litauen finansierar en betydande del av de sociala tjänsterna genom den nationella budgeten och planerar att införa individuellt anpassade korgar av sociala tjänster med fastställda minimifinansieringsnivåer, är de sociala tjänster som finansieras genom kommunala budgetar fortfarande ojämnt fördelade mellan kommunerna, motsvarar inte helt den faktiska efterfrågan och kännetecknas ofta av långa väntetider och otillräcklig kommunal finansiering.

¹⁴ Eurostat, ändamålsklassificering av den offentliga förvaltningens utgifter (Cofog).

¹⁵ Enligt Cofog-klassificeringen avser allmänna offentliga tjänster utgifter för den övergripande funktionen av den offentliga förvaltningen, inklusive centralförvaltning, lagstiftande och verkställande organ, finans- och utrikesfrågor, transaktioner avseende offentlig skuld samt allmänna transfereringar mellan olika förvaltningsnivåer.

- (19) Att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, civilsamhället och andra berörda parter deltar på ett systematiskt och meningsfullt sätt vid rätt tidpunkt är fortsatt avgörande för att säkerställa ett brett ägarskap för ett framgångsrikt genomförande av unionens finansieringsinstrument, även inom ramen för den europeiska planeringsterminen.
- (20) Genomförandet av sammanhållningspolitiska program i Litauen, som omfattar stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Fonden för en rättvis omställning (FRO), Europeiska socialfonden+ (ESF+) och Sammanhållningsfonden, sker i högre takt än EU-genomsnittet, både vad gäller projekturval och utbetalningar. Det är viktigt att upprätthålla den nuvarande takten och samtidigt maximera investeringarnas inverkan på plats. Litauen vidtar redan åtgärder inom ramen för sina sammanhållningspolitiska program för att stärka konkurrenskraften och tillväxten. Vissa områden kan dock behöva stärkas ytterligare, bland annat när det gäller kvarstående regionala skillnader, innovationsresultat utanför större tätbefolkade centrum, utfasningen av fossila bränslen inom transportsektorn samt tillgången till offentliga tjänster, särskilt på landsbygden. Samtidigt behöver Litauen påskynda genomförandet av Fonden för en rättvis omställning (FRO), eftersom resurserna ska betalas ut före utgången av 2026. Det är avgörande att säkerställa att de nya investeringar som Litauen identifierade i sin halvtidsöversyn av de sammanhållningspolitiska fonderna, särskilt de som är kopplade till de fem prioriteringar som fastställs i förordningen om halvtidsöversynen¹⁶, genomförs snabbt och effektivt.

¹⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/1914 av den 18 september 2025 om ändring av förordningarna (EU) 2021/1058 och (EU) 2021/1056 vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar i samband med halvtidsöversynen.

- (21) Eftersom Litauen ligger vid EU:s östra yttre gräns står landet inför ytterligare hinder för den ekonomiska och sociala utvecklingen, eftersom befintliga strukturella problem förvärras. Konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina ökar trycket på säkerheten, stör gränsöverskridande ekonomisk verksamhet, gör det mindre intressant att investera och begränsar tillgången till finansiering ytterligare. Säkerhetsfrågor som rör människor och kritisk infrastruktur kräver investeringar i civilskydd, beredskap och militär rörlighet i hela landet, vilket kan skapa möjligheter för regionernas ekonomier, samtidigt som det ökar trycket på finansieringen av offentliga tjänster.
- (22) Litauen har svårt att förbättra tillgången till finansiering för små och medelstora företag, stärka innovationskapaciteten, öka energieffektiviteten och användningen av förnybar energi, stärka det sociala trygghetssystemet och hälso- och sjukvårdssystemet samt minska skillnaderna i utbildning och kompetens som är relevant för arbetsmarknaden.

- (23) Banksektorn är fortsatt stark enligt EU-mått, men tillgången till finansiering hindras av hög riskaversion och strukturella begränsningar. Trots god likviditet och hög inlåning omvandlar bankerna en relativt liten andel till utlåning, vilket speglar ihållande ineffektivitet. Samtidigt är de litauiska kapitalmarknaderna fortsatt grunda och illikvida trots insatser för att främja regional integration med Estland och Lettland. Börsvärdet på Nasdaq Vilnius uppgår till omkring 6,2 % av BNP (tredje kvartalet 2025), vilket är långt under nivåerna före 2009 (30 %) och EU-genomsnittet (69,9 %). Antalet börsnoterade företag är lågt, vilket begränsar investeringsmöjligheterna och den lokala kapitalanskaffningen. Dessutom ändrade Litauens parlament (Seimas) lagen om pensionssparande i juni 2025, vilket innebär att automatisk anslutning till den andra pelaren ersattes med frivilligt deltagande och att omfattande partiella och fullständiga uttag av pensionssparande tilläts. Dessa förändringar har avsevärt minskat deltagandet (38 % under första kvartalet 2026) och ytterligare urholkat Litauens redan mycket låga nivå av ackumulerade besparingar i pensionsfonder, som uppgick till 12,2 % av BNP i slutet av 2024 före reformen.

- (24) Litauen uppvisar fortfarande måttliga nivåer av innovativ verksamhet och ligger efter EU-genomsnittet när det gäller flera indikatorer för forskning och innovation. Även om de offentliga investeringarna i forskning och utveckling (FoU) är på väg att uppfylla de nationella målen, ligger FoU-intensiteten i Litauen (omkring 1 % av BNP) långt under EU-genomsnittet (2,24 %), främst på grund av låga nivåer av företagsinvesteringar i FoU (en tredjedel av EU-genomsnittet). På samma sätt ligger antalet patentansökningar fortfarande tre gånger under EU-genomsnittet. Även om Litauen erbjuder generösa skatteincitament för FoU är utnyttjandet av dessa fortfarande begränsat bland små och medelstora företag. För att se över och effektivisera skatteincitamenten har ministeriet för ekonomi och innovation föreslagit en reform som syftar till att förenkla ansökningsprocessen för att erhålla sådana incitament, men förslaget har ännu inte antagits av regeringen. För att ytterligare uppmuntra privata FoU-investeringar skulle Litauen dessutom kunna finjustera skatteincitamenten för att stödja nystartade företag som fortfarande går med förlust.
- (25) Antalet studenter inom högre utbildning inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (STEM) är fortfarande lågt (25 % jämfört med EU:s mål på 32 %), med stora könsskillnader (kvinnor utgör endast 27,3 % av STEM-studenterna jämfört med EU-genomsnittet på 32,2 %). I kombination med ett högt antal avhopp och en relativt låg sysselsättningsgrad bland STEM-akademiker bidrar detta till en ihållande brist på arbetskraft inom viktiga omställnings- och tillväxtsektorer, särskilt informations- och kommunikationsteknik. Även om ytterligare STEM-stipendier har införts för studenter i regioner utanför Kaunas och Vilnius behövs ytterligare riktade åtgärder för att stimulera antagningen, minska könsklyftan och sänka antalet avhopp.

- (26) Litauens andel av offentlig-privata vetenskapliga sampublicationer är den lägsta i EU, medan de offentliga utgifterna för FoU som finansieras av företag uppgår till en tredjedel av EU-genomsnittet, vilket båda tyder på svaga kopplingar mellan vetenskap och näringsliv. En viktig bidragande faktor är den strukturella och institutionella svagheten hos den offentliga forskningsbasen, där forsknings- och innovationskapaciteten är spridd över ett stort antal universitet och forskningsinstitut. Litauen planerar att genomföra en omfattande resultatutvärdering av hela den offentliga forskningsbasen – universitet, högskolor och forskningsinstitut. Detta arbete kommer dock inte att påbörjas förrän 2028. Dessutom är företagen, även om Litauens nuvarande system för immateriella rättigheter tillåter delat ägande mellan universitet och företag, inte alltid medvetna om detta flexibla system, vilket hindrar samarbetet mellan vetenskap och näringsliv.
- (27) De regionala skillnaderna i Litauen är fortfarande betydande och ökar, eftersom befolkningen, de högre inkomsterna och de offentliga tjänsterna av hög kvalitet är koncentrerade till Vilnius och några få större städer, medan andra distrikt, särskilt landsbygdsområdena, halkar efter. Även om den rättsliga grunden för samarbete mellan kommuner har stärkts är samarbetet i praktiken fortfarande begränsat och fragmenterat, hämmat av underutvecklade arrangemang för kostnadsdelning, ojämn administrativ kapacitet och fiskal centralisering. Genomförandet har hittills i stor utsträckning byggt på ad hoc-avtal, delegerings- eller upphandlingsmodeller och sektorsspecifika överenskommelser, snarare än på en systematisk ram för ett varaktigt gemensamt tillhandahållande av tjänster över flera kommuner. Ett starkare institutionellt stöd, i kombination med adekvata incitament, skulle bidra till att samla resurser, förbättra tillhandahållandet av offentliga tjänster och infrastruktur samt locka investeringar till eftersatta regioner.

- (28) Litauen har gjort framsteg i utbyggnaden av den inhemska kapaciteten för förnybar energi, som ökade med mer än 30 % jämfört med 2024 till 6 121 MW år 2025, tack vare en stark tillväxt inom solenergi och landbaserad vindkraft. Landet har även utökat den decentraliserade produktionen av förnybar energi. Litauen gör framsteg när det gäller att minska sitt beroende av importerad el, men det finns fortfarande hinder när det gäller att öka systemflexibiliteten och säkerställa marknadsintegration för projekt för förnybar energi. Detta utsätter landet för externa prisfluktuationer och förstärker behovet av att skydda kritisk infrastruktur för att avvärja potentiella försörjningsrisker. Litauen har stärkt sitt elsystem, bland annat genom reformer för att effektivisera tillståndsgivningen, investeringar i överföringsinfrastruktur och lagring samt synkroniseringen med det kontinentaleuropeiska synkronområdet. Trots detta fortsätter begränsningar i nätkapacitet, systemflexibilitet och gränsöverskridande sammanlänkningsrisker att hämma integreringen av förnybar energi och bidra till prisvolatilitet.
- (29) Energiförbrukningen i bostäder fortsätter att öka, eftersom utbyggnaden av bostadsbeståndet och den växande golvytan i befintliga byggnader uppväger effektivitetsvinster från renoveringsåtgärder. Uppvärmning och kylning står för 79 % av energiförbrukningen i bostäder, som fortfarande till stor del baseras på naturgas trots en ökande andel förnybar energi. Trots betydande insatser under de senaste åren för att bättre samordna och driva på byggnadsrenoveringar riskerar Litauen att missa sitt mål att minska primärenergiförbrukningen med 15 % till 2030, vilket i sin tur hindrar framstegen när det gäller att hantera energitrygghet och energifattigdom. Byggnadsrenoveringar måste genomföras snabbare och i större omfattning för att minska energibehovet och kostnaderna för uppvärmning och kylning. Genomförandet av åtgärder på detta område påverkas av strukturella utmaningar, inbegripet flaskhalsar i genomförandet, såsom brist på arbetskraft, som måste åtgärdas.

- (30) Litauen står inför utmaningar i övergången till en cirkulär ekonomi och en nettonollindustri. Framstegen när det gäller återanvändning och materialåtervinning har stagnerat och avfallsbehandlingen är fortfarande koncentrerad till de lägre nivåerna i avfallshierarkin. Resursproduktiviteten i Litauen är hälften så hög som EU-genomsnittet och den fjärde lägsta i EU, vilket påverkar industrins resurseffektivitet och produktionskostnader. Andelen cirkulär materialanvändning är tre gånger lägre än EU-genomsnittet och har stagnerat på samma nivå under de senaste tio åren. Industrin är inte en betydande utsläppskälla i Litauen, men dess utsläppsintensitet är nästan dubbelt så hög som EU-genomsnittet. Det saknas dock fortfarande en samordnad strategi för att främja utfasningen av fossila bränslen inom industriproduktionen, cirkulär teknik och nettonollteknik, som kombinerar politiska incitament och finansieringsmekanismer. Samtidigt skulle den industriella omställningen kunna kopplas till en övergång till en mer cirkulär ekonomi, särskilt inom förpackningar, byggmaterial och värdekedjorna i bioekonomin. Litauens leveranskedjor är mer beroende av ekosystemtjänster än EU-genomsnittet, medan transportinfrastrukturens sårbarhet för klimatrelaterade risker är bland de högsta i EU. Investeringar i skydd av naturkapital och klimatanpassning är därför viktiga för den ekonomiska konkurrenskraften.

- (31) Utsläppen från transportsektorn i Litauen är fortsatt höga, och vägtransporterna står för 44 % av utsläppen som omfattas av systemet med ansvarsfördelning 2024. Trots inledande åtgärder för att öka användningen av hållbara transporter präglas personresorna av ett extremt stort bilberoende, där 92,1 % av resorna gjordes med privata fordon 2024. Detta beroende upprätthålls av en av de äldsta och mest förorenande bilparkerna i EU, där över 27 % av fordonen är minst 20 år gamla och 63,4 % fortfarande är dieseldrivna. Införandet av renare alternativ går fortfarande långsamt, eftersom nyregistrerade batteridrivna elfordon endast stod för 5,9 % av marknaden 2024, vilket är betydligt under EU-genomsnittet på 13,6 %. Skattemässiga hinder, såsom avsaknaden av en årlig utsläppsskatt för bilar, fortsätter att motverka förnyelsen av fordonsflottan, medan bristen på elektronisk vägtull för tunga fordon hindrar införandet av miljövänliga fraktnalternativ. Insatser för att förbättra samordningen och attraktionskraften hos kollektivtrafiken pågår, men har ännu inte resulterat i någon betydande trafikomställning. Användningen av kollektivtrafiken hämmas av dåliga förbindelser mellan kommuner och fragmenterad planering. Järnvägstransporterna har fortfarande en outnyttjad potential för minskade koldioxidutsläpp, men deras miljöpåverkan begränsas av en låg elektrifieringsgrad på 7,9 %, jämfört med EU-genomsnittet på 56,9 %. Medan projekt som elektrifieringen av sträckan Kaišiadorys–Klaipėda går framåt, drabbas det gränsöverskridande Rail Baltica-projektet av förseningar och förväntas inte vara färdigställt före 2030.
- (32) Litauens hälso- och sjukvårdssystem kännetecknas av en hög grad av behandlingsbar och hälsopolitiskt åtgärdbar dödlighet och en medellivslängd som ligger under EU-genomsnittet. Landets hälso- och sjukvårdsresultat kännetecknas också av en högre dödlighet hos befolkningen i arbetsför ålder jämfört med EU-genomsnittet, och en betydande del av befolkningen har svårt att få tillgång till hälso- och sjukvård av god kvalitet. Dessutom påverkas hälso- och sjukvårdssystemet av brist på hälso- och sjukvårdspersonal, särskilt i glesbefolkade områden, och en åldrande vårdpersonal, vilket påverkar tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster. Den ojämna geografiska fördelningen av läkare och den relativt låga ersättningen till allmänläkare begränsar också tillgången till vård. Dessutom har systemet för långvarig vård och omsorg stora problem, med ett lågt antal vård- och omsorgspersonal per 100 personer i åldern 65 år och äldre, och den heltäckande och integrerade modellen för långvarig vård och omsorg håller fortfarande på att införas.

- (33) Även om den senaste tidens reformer, däribland reformen av minimiinkomsten, håller på att genomföras fortsätter Litauen att brottas med betydande problem när det gäller inkomstskillnader, fattigdom och social utestängning, och framstegen har hittills varit begränsade. År 2025 ökade andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning för andra året i rad och nådde 26,3 %, vilket ligger långt över EU-genomsnittet och innebär en betydande risk för Litauens mål om fattigdomsminskning till 2030. Inkomstskillnaderna är också fortfarande bland de största i EU. Sårbara grupper drabbas särskilt hårt, framför allt personer med funktionsnedsättning, vars risk för fattigdom eller social utestängning fortfarande är den högsta i EU, personer som är 65 år eller äldre samt personer som bor i landsbygdsområden och avlägsna regioner. Dessa problem pekar på brister i det sociala trygghetssystemets (inklusive pensioner) täckning, tillräcklighet och effektivitet. De sociala förmånernas inverkan på fattigdomsminskningen är fortfarande begränsad trots en liten förbättring 2025. Tillräckligheten hos viktiga förmåner är fortfarande låg, eftersom genomsnittliga arbetslöshetsförmåner, ålderspensioner och socialt bistånd ligger under fattigdomsgränsen, samtidigt som luckor i täckningen kvarstår, särskilt bland egenföretagare. De senaste ändringarna av pensionssystemet inom den andra pelaren, däribland avskaffandet av automatisk anslutning och utökade uttagsmöjligheter, kan ytterligare försvaga pensionernas framtida tillräcklighet. Det finns fortfarande betydande regionala skillnader i tillgången till sociala tjänster mellan kommunerna. Tillhandahållandet av sociala tjänster är fortfarande ojämnt, samtidigt som finansieringen är alltför beroende av EU-medel och inte i tillräcklig utsträckning anpassad till den lokala efterfrågan. Dessa svagheter förvärras av bristen på omfattande lokala uppgifter, en centraliserad databas och ett effektivt centraliserat övervakningssystem för sociala tjänster, vilket begränsar tillsynen, planeringen och förvaltningen av tillhandahållandet av sociala tjänster i hela landet.

- (34) Litauen har fortfarande ett mycket stort antal sökande till subventionerade bostäder och långa väntetider. År 2025 stod 10 750 familjer på väntelistor och den genomsnittliga kötiden för subventionerade bostäder var 5,53 år. Även om betydande belopp av EU-medel har öronmärkts för att förbättra tillgången till och kvaliteten på subventionerade bostäder, förväntas dessa insatser endast delvis lösa problemet. Detta understryker behovet av ytterligare åtgärder, bland annat genom byggande av ytterligare bostäder och en lämplig socialpolitik, för att säkerställa att subventionerade bostäder uppfyller grundläggande kvalitets- och säkerhetsstandarder och är tillgängliga för utsatta grupper.
- (35) Mot bakgrund av humankapitalets avgörande roll för att stärka unionens konkurrenskraft och strategiska oberoende rekommenderade rådet 2026 medlemsstaterna att vidta åtgärder för att skyndsamt ta itu med strukturella utmaningar kopplade till humankapital på områdena kompetens och utbildning som hämmar konkurrenskraften. De landsspecifika rekommendationerna för 2026 till Litauen kan bidra till genomförandet av rådets rekommendation om Europeiska unionens humankapital.
- (36) Litauens allmänna utbildningssystem brottas med bestående problem, däribland ojämlikhet och betydande skillnader mellan stad och landsbygd. På landsbygden är deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg lägre och utbildningsresultaten sämre. Även om initiativ som finansierats genom faciliteten för återhämtning och resiliens, såsom programmet Millennium Schools, har förbättrat inkluderingen och läranderesultaten i vissa skolor, riskerar de senaste politiska justeringarna som möjliggör mindre klasser i gymnasieskolor på landsbygden att undergräva dessa framsteg vad gäller bättre kvalitet, jämlikhet och effektivitet i skolsystemet.

- (37) Läraryrket präglas av en ihållande brist på personal, särskilt på landsbygden och inom STEM-ämnena. Med nästan hälften av de unga lärarna som avser att lämna yrket inom fem år och en lärarkår som har den högsta andelen äldre lärare i grundskolan inom EU står utbildningssystemet inför betydande utmaningar. För att åtgärda denna brist är det nödvändigt med riktade åtgärder för att locka till sig och behålla lärare.
- (38) Bristen på arbetskraft inom nyckelsektorer som hälso- och sjukvård, offentlig förvaltning, transport och finans understryker svagheterna i det nuvarande systemet för kompetensutbildning. Litauens yrkesutbildning är fortfarande inte tillräckligt attraktiv, vilket direkt bidrar till bristen på arbetskraft. Denna brist på attraktionskraft hos yrkesutbildningsprogrammen förvärrar bristen på arbetskraft, vilket hämmar den ekonomiska produktiviteten och tillväxten. Att stärka karriärvägledningen i skolorna genom praktiska åtgärder som jobbskuggning inom yrkesutbildningen och utbildning i form av arbetsplatsbesök skulle kunna förbättra elevernas medvetenhet om yrkesmöjligheter avsevärt och öka yrkesutbildningens attraktionskraft. Genom viktiga reformer inom den högre utbildningen har Litauen vidtagit åtgärder för att öka den högre utbildningens relevans för arbetsmarknaden, men förbättrade resultat i fråga om anpassning till arbetsmarknaden förväntas först från och med 2028. En kontinuerlig förstärkning av vuxenutbildningens relevans för arbetsmarknaden och dess täckning, särskilt för arbetslösa, lågutbildade och andra utsatta grupper, är avgörande för att hantera kompetensbrist och brist på arbetskraft.

- (39) Ihållande arbetslöshet, inklusive långtidsarbetslöshet, tyder på brister i de aktiva arbetsmarknadsåtgärdernas funktionssätt. I Litauen överstiger efterfrågan på aktiva arbetsmarknadsåtgärder konsekvent det faktiska antalet deltagare, vilket påverkar täckningen av dessa åtgärder negativt och därmed de arbetslösas integration på arbetsmarknaden. Medan aktiva arbetsmarknadsåtgärder i hög grad är beroende av EU-finansiering, håller denna finansiering på att sina, vilket tillsammans med otillräckliga budgetanslag och stigande kostnader för åtgärderna utgör de huvudsakliga faktorerna bakom den låga täckningen av aktiva arbetsmarknadsåtgärder. År 2025 sjönk deltagandet i dessa åtgärder till nästan en tredjedel av 2024 års nivåer och förväntas ligga kvar på denna nivå även 2026. En ökning av den nationella finansieringen och utvecklingen av en hållbar finansieringsmodell skulle kunna förbättra täckningen av de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna och bidra till att minska arbetslösheten. Det snabbt åldrande samhället och den förväntade minskningen av arbetskraften kräver ytterligare insatser för att främja arbetsmarknadsintegrationen av personer med funktionsnedsättning, unga som varken arbetar eller studerar samt andra utsatta grupper, vilket kräver insatser utöver aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Att ta itu med dessa utmaningar skulle också bidra till att stödja uppåtgående social konvergens, i enlighet med kommissionens andra steg i landsanalysen inom ramen för social konvergens¹⁷.
- (40) Mot bakgrund av de nära kopplingarna mellan euroområdets ekonomier och deras gemensamma bidrag till Ekonomiska och monetära unionens funktion rekommenderade rådet 2026 att medlemsstaterna i euroområdet vidtar åtgärder, inbegripet genom sina planer för återhämtning och resiliens, för att genomföra 2026 års rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet. För Litauen bidrar rekommendation 1 till genomförandet av de första, andra och tredje rekommendationerna om euroområdet, rekommendation 2 till genomförandet av den fjärde rekommendationen om euroområdet, rekommendation 3 till genomförandet av de femte, sjunde och elfte rekommendationerna om euroområdet, rekommendation 4 till genomförandet av den sjunde rekommendationen om euroområdet och rekommendationerna 5 och 6 till genomförandet av den femte rekommendationen om euroområdet.

¹⁷ [SWD\(2026\) 122 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework \(SCF\) \(inte översatt till svenska\), 2026.](#)

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Litauen att 2026 och 2027 vidta följande åtgärder:

1. Vidta åtgärder för att kontrollera nettoutgifterna så att de överensstämmer med de maximala ökningstakter som rådet rekommenderade den 8 juli 2025 mot bakgrund av den avvikelse som kommissionen registrerade för 2025 och räknar med för 2026 i förhållande till det rekommenderade nettoutgiftstaket, samtidigt som man utnyttjar flexibiliteten i den nationella undantagsklausul som rådet aktiverat. Stärka de samlade utgifterna och beredskapen på försvars- och säkerhetsområdet och samtidigt säkerställa skuldhållbarhet och utgiftseffektivitet och gradvis anpassa budgeten för att klara strukturellt högre försvarsutgifter. Säkerställa att de åtgärder som vidtas för att mildra effekterna av de höjda energipriserna är tillfälliga och inriktade på att skydda utsatta hushåll eller tillgodose energiintensiva företags behov och bevarar incitamenten för energibesparingar och att deras finanspolitiska kostnader är förenliga med åtagandena enligt EU:s finanspolitiska ram. Fortsätta att utöka de offentliga intäkterna genom att öka andelen skatter som är mindre skadliga för tillväxten, förbättra skatteefterlevnaden, rationalisera och förenkla särskilda skattesystem samt fortsätta avvecklingen av allmänna subventioner för fossila bränslen. Tillhandahålla tillräcklig finansiering för hälso- och sjukvård, socialt skydd och allmänna offentliga tjänster samt förbättra finansieringsmodellerna för sociala tjänster och sjukvårdsinrättningar.
2. Säkerställa kontinuitet i de reformer och investeringar som genomförs inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Fortsätta genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen, när så är lämpligt, på grundval av omfördelningen till strategiska prioriteringar och flexibilitet som överenskommits inom ramen för halvtidsöversynen av den sammanhållningspolitiska ramen. Ta itu med de unika utmaningarna avseende socioekonomi, säkerhet och civil beredskap som påverkar de regioner som ligger vid EU:s östra yttre gräns, inbegripet behovet av att investera i infrastruktur med dubbla användningsområden.

3. Förbättra tillgången till finansiering för små och medelstora företag, bland annat genom att stimulera konkurrensen inom finansiella tjänster, öka likviditeten på kapitalmarknaden, uppmuntra ett större deltagande på finansmarknaderna. Underlätta privata investeringar i FoU, bland annat genom att se över befintliga skatteincitament. Ta fram incitament för samarbete mellan näringsliv och forskning, bland annat genom att stärka den offentliga forskningsbasens kapacitet att bidra till innovation i näringslivet. Uppmuntra till eftergymnasiala studier inom STEM-områdena, särskilt kvinnor. Åtgärda regionala skillnader genom att stärka det institutionella stödet och incitamenten för att främja samarbete mellan kommuner för gemensamt tillhandahållande av offentliga tjänster och för att locka investeringar till regionerna.
4. Ytterligare minska beroendet av fossila bränslen och importerad energi samt säkerställa tillräcklig kapacitet i och tillgång till elnätet för att stödja utbyggnaden av förnybar energi. Påskynda och öka omfattningen av byggnadsrenoveringar, bland annat genom att åtgärda flaskhalsar i genomförandet, såsom bristen på arbetskraft. Främja omställningen till en ren industri och övergången till en cirkulär ekonomi, även genom att öka resursproduktiviteten. Påskynda avkarboniseringen i transportsektorn, särskilt väg- och järnvägstransporter, bland annat genom färdigställandet av Rail Baltica, och bättre samordna och göra kollektivtrafik och hållbara transporter mer attraktiva för att öka användningen.
5. Stärka tillgången till primärvård, förebyggande vård och samhällsbaserad vård samt öka tillgången på vård- och omsorgspersonal, särskilt i avlägsna områden. Åtgärda inkomstskillnader och fattigdom genom att öka täckningen och tillräckligheten i det sociala trygghetssystemet, vidare utveckla ett centraliserat övervakningssystem för sociala tjänster och utöka utbudet av bostäder till överkomlig kostnad och subventionerade bostäder av hög kvalitet.

6. Förbättra kvaliteten, rättvisan och effektiviteten i det allmänna utbildningssystemet, särskilt genom att åtgärda prestationsklyftan mellan stad och landsbygd, och samtidigt gör läraryrket mer attraktivt för att åtgärda bristen på lärare. Åtgärda bristen på arbetskraft genom att öka den högre utbildningens arbetsmarknadsrelevans, göra yrkesutbildningen mer attraktiv, förbättra vuxenutbildningen, även för utsatta grupper, och öka täckningen av aktiva arbetsmarknadsåtgärder.

Utfärdad i Bryssel

På rådets vägnar
Ordförande
